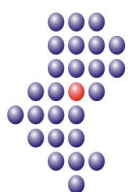

L

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

**Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy
z Geografii
dla uczniów gimnazjów
województwa śląskiego
w roku szkolnym 2010/2011**

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: szkolny

Data: 17 listopada 2010 r.

Czas pracy: 90 minut

Informacje dla ucznia:

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron i 20 zadań.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem **X bezpośrednio na arkuszu**, lub podaną liczbę np. dwa.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem **X** i zaznacz inną odpowiedź znakiem **X**.
7. Rozwiązania zadań zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
9. Podczas rozwiązywania zadań możesz korzystać z prostego kalkulatora i przyborów kreślarskich.

liczba punktów możliwych do uzyskania: **50**

liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **40**

nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
liczba punktów możliwych do zdobycia	1	2	3	1	1	2	5	3	3	3	3	3	2	4	2	1	2	3	1	5	50
liczba punktów uzyskana przez uczestnika konkursu																					

Podpisy przewodniczącego i członków komisji:

1. Przewodniczący -
2. Członek -
3. Członek -

Zadanie 1. (0-1)

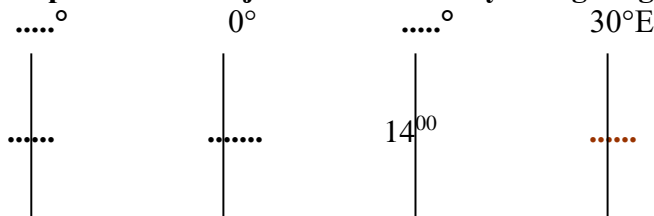
Odległość między Poznaniem a Berlinem na mapie w skali 1: 5000000 wynosi 4,8 cm. **Oblicz odległość w terenie między tymi miastami. Zapisz obliczenia. Wynik podaj w km.**

Miejsce na obliczenia:

odległość w tereniekm

Zadanie 2. (0-2)

Wiedząc, że czas słoneczny zmienia się z długością geograficzną, uzupełnij rysunek, wpisując w odpowiednie miejsca czas słoneczny i długość geograficzną.

Zadanie 3. (0-3)

Oblicz, która godzina miejscowego czasu słonecznego jest w Madrycie (40°N, 4°W) wtedy, gdy w Warszawie (52°N, 21°E) jest południe słoneczne. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia

miejscowy czas słoneczny w Madrycie.....

Zadanie 4. (0-1)

Spośród podanych następstw ruchów Ziemi zaznacz dwa wynikające z ruchu obiegowego.

- A. dzień i noc,
- B. pory roku,
- C. widomy ruch sfery niebieskiej ze wschodu na zachód,
- D. zmiana długości dnia i nocy
- E. górowanie Słońca

Zadanie 5. (0-1)

Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

21 marca Słońce we Wrocławiu (51°N, 17°E) góruje na wysokości

- A. 17°.
- B. 39°.
- C. 51°.
- D. 73°.

Zadanie 6. (0-2)

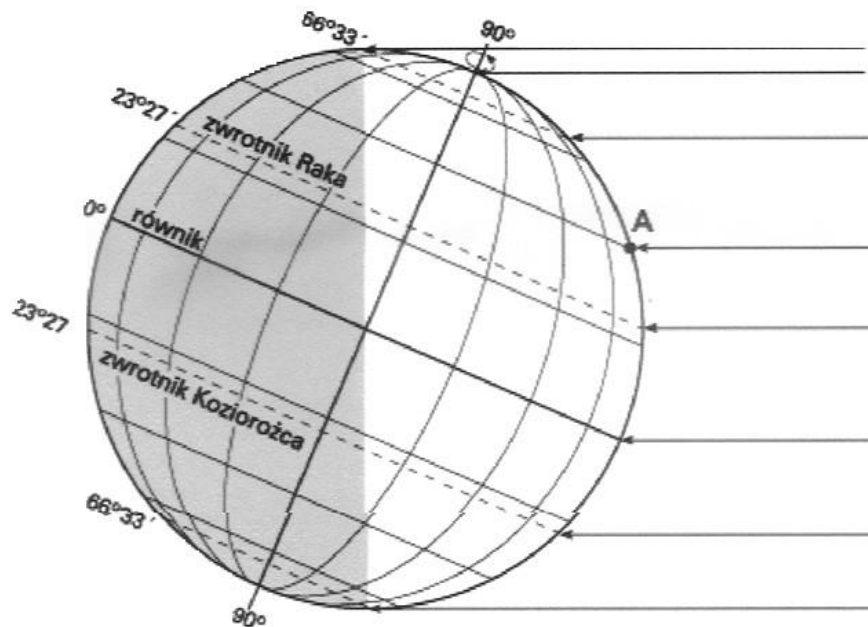
Długość łuku na południku wynosi odpowiednio: 1° = 111 km; 1' = 1852 m.

Oblicz odległość w km (z dokładnością do 0,1 km) między Reykiavikiem (21°58'W, 64°09'N) a biegunem północnym. Zapisz obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

odległośćkm

Material źródłowy do zadania 7

źródło: M. Bugdał, B. Kłos. Geografia przewodnik metodyczny cz.1 Wyd. Szkolne PWN (płyta CD)

Zadanie 7. (0-5)

A. Na podstawie rysunku i własnej wiedzy uzupełnij zdania.

1. Rysunek przedstawia oświetlenie Ziemi w dniu
2. Słońce góruje w zenicie na
3. Dzień na równiku trwa godzin.
4. Noc polarna występuje na półkuli

B. Na podstawie rysunku i własnej wiedzy wskaż miasto, w którym

1. noc jest najdłuższa.....
2. dzień trwa ponad 12 godzin

Miasta: Buenos Aires (35°S, 58°W), Darwin (12°S, 131°E), Helsinki (60°N, 25°E), Quito (0°S, 73°W), Rzym (42°N, 12°E).

Material źródłowy do zadania 8

„ Wznoszący się w dostojnym odosobnieniu pośród alpejskiego otoczenia, Matterhorn słynie ze swego „rogu” - szczytu w postaci lekko przekrzywionej piramidy. (...) Ten mierzący 4477 metrów klasyczny szczyt jest malowniczą pozostałością po płycie tektonicznej wypchniętej przez ruchy górotwórcze 50 milionów lat temu, kiedy kontynent afrykański zderzył się z europejskim. Kształt swego wierzchołka zawdzięcza lodowcom, które wyżłobiły wokół niego kary (zwane cyrkami lodowcowymi), czyli wielkie półkoliste nisze”

źródło: CUDOWNY ŚWIAT Najpiękniejsze zakątki i krajobrazy, Przegląd Reader's Digest 2000

Zadanie 8. (0-3)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy podaj:

A. Nazwę orogenezy (ruchów górotwórczych) podczas której powstał Matterhorn

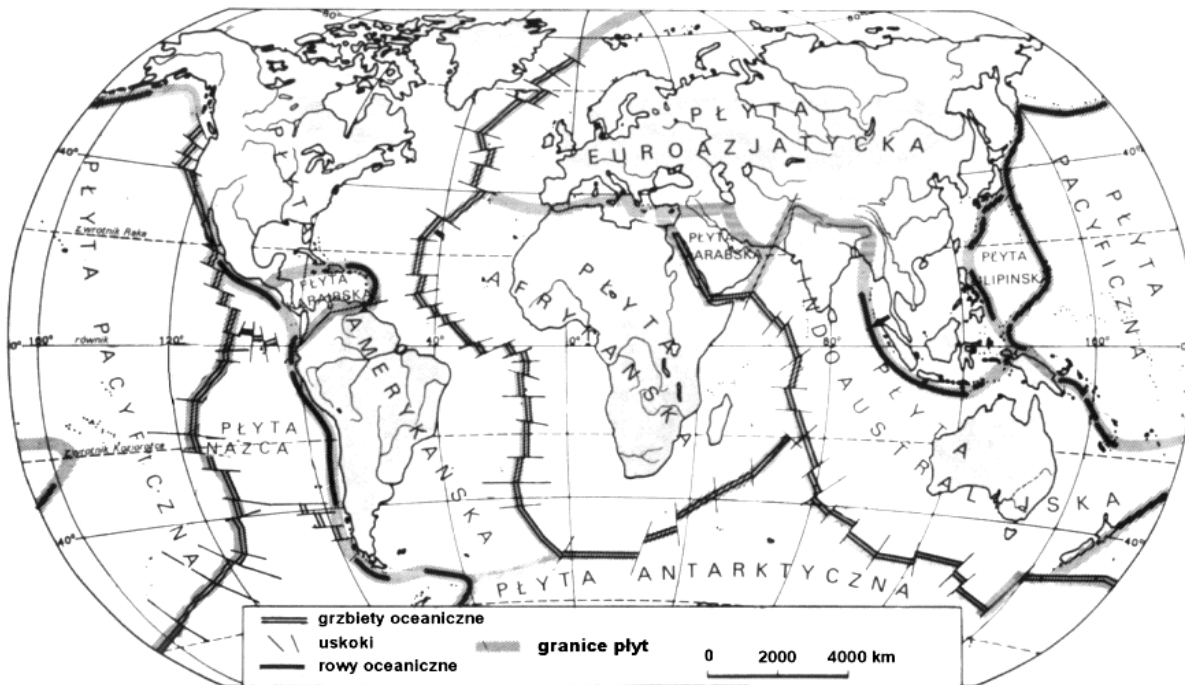
.....

B. Nazwę procesu i czynnika rzeźbotwórczego, którym Matterhorn zawdzięcza swój kształt

proces rzeźbotwórczy

czynnik rzeźbotwórczy

Zadanie 9. (0-3)

źródło: A. Dylkowa, D. Makowska, T. Olszański, Ziemia i człowiek, WSiP 1992

Na podstawie mapy uzupełnij zdania:

1. Przez M. Śródziemne biegnie granica między płytą
i
2. Grenlandia jest częścią płyty
3. Granica między płytą amerykańską i afrykańską biegnie wzdłuż
4. Granicą płyty filipińskiej są

Zadanie 10. (0-3)

Przeczytaj uważnie poniższy tekst i wykonaj polecenia.

„W maju 1883 roku z wnętrza uderzająco pięknej indonezyjskiej wyspy Krakatau zaczęło dobiegać ponure, gniewne dudnienie. W kilka miesięcy później dźwięki nasiliły się. Przepływające obok statki donosiły o eksplozjach tak głośnych, że pękały bębny w uszach. Kawałki pianistego pumeksu zaczęły wypełniać powierzchnię wód Cieśniny Sundajskiej, ruchliwej drogi wodnej między Jawą i Sumatrą.(...) Tuż po godzinie dziesiątej 27 sierpnia 1883 roku, wyspa Karakatau została rozdarta przez jedną z największych eksplozji wulkanicznych, jakie odnotowano w historii. Wyspa zapadła się w głąb, uległa całkowitej zagładzie. Około 19 kilometrów sześciennych materiału wulkanicznego zostało wyrzucone w powietrze. Pióropusz pyłu wzniósł się na wysokość 80 kilometrów i przez lata orbitował wokół Ziemi, wszędzie obniżając letnią temperaturę i przydając malowniczości zachodom słońca na całym świecie.

Zginęło ponad 36 tysięcy osób. Największe spustoszenia spowodowała nie sama erupcja, lecz ogromne fale tsunami, które po zapadnięciu się wulkanu wzbijały się na wysokość ponad 40 metrów i zrównały z ziemią 163 wioski na wybrzeżach Jawy i Sumatry.”

źródło: CUDOWNY ŚWIAT Najpiękniejsze zakątki i krajobrazy, Przegląd Reader's Digest 2000

A. Na podstawie testu źródłowego i mapy podaj nazwę płyty litosfery, na której położony jest wulkan Krakatau

płyta

B. Na podstawie tekstu wymień trzy skutki wybuchu Krakatau dla środowiska przyrodniczego i życia człowieka.

1.
2.
3.

Zadanie 11. (0-3)

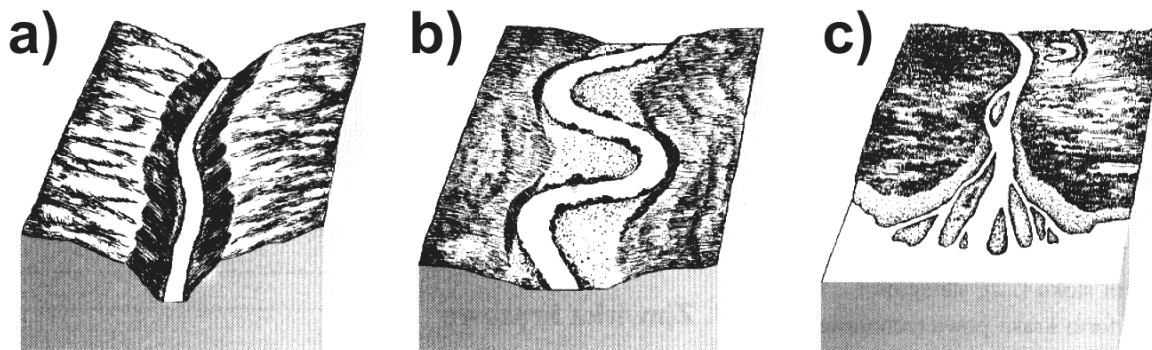
W tabeli podano przykłady czynnych wulkanów na Ziemi. **Uzupełnij tabelę wpisując odpowiednie nazwy kontynentów.**

Wulkan	Kontynent	Wulkan	Kontynent
Erebus		Kluczewska Sopka	
Cotopaxi		Orizaba	
Hekla		Kamerun	

Zadanie 12. (0-3)

Określ dla każdego rysunku przedstawiającego rzeźbotwórczą działalność rzek proces i formę rzeźby wybierając z podanych poniżej:

Procesy rzeźbotwórcze i formy rzeźby : erozja wsteczna, erozja wstępna, erozja boczna , akumulacja, starorzecze, delta, dolina V-kształtna, meander.

Źródło: J. Kądziołka, Geografia Zeszyt ćwiczeń i przewodnik terenowy, WSiP, 2003

Rysunek	Proces rzeźbotwórczy	Forma rzeźby
a)		
b)		
c)		

Zadanie 13. (0-2)

Fotografia przedstawia formy rzeźby powstałe w wyniku korazji.

A. Podaj nazwę widocznych na fotografii form rzeźby.

.....

B. Podaj nazwę czynnika rzeźbotwórczego, który spowodował powstanie tych form rzeźby.

.....

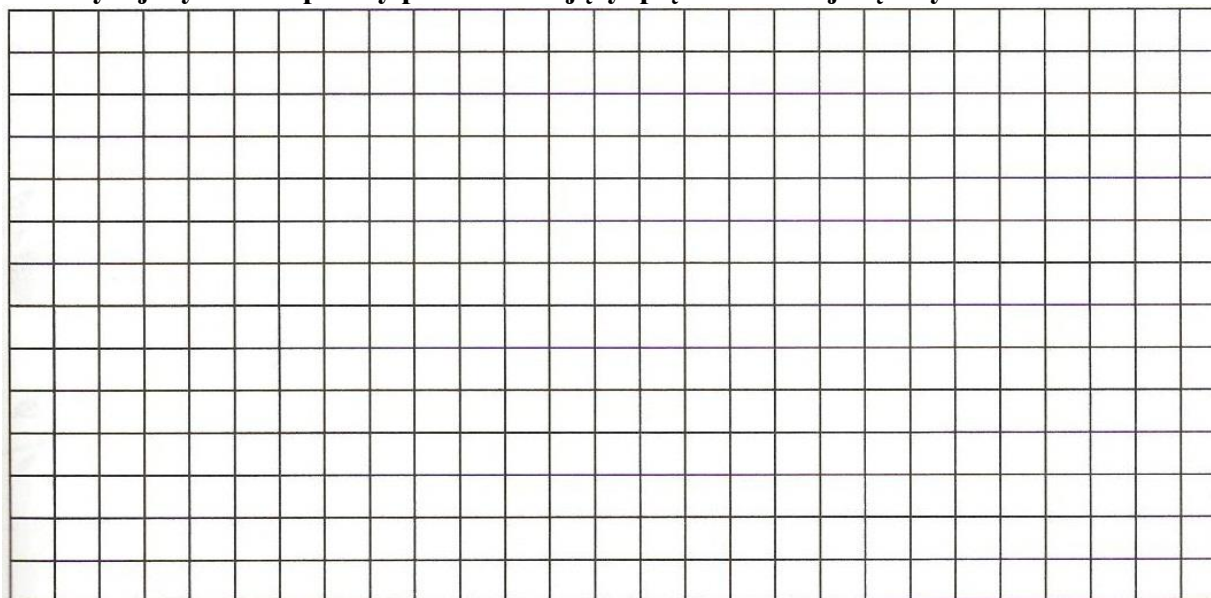

Zadanie 14. (0-4)

Rzeka	Powierzchnia delty w km ²	Rzeka	Powierzchnia delty w km ²
Amazonka	100 000	Niger	28 500
Nil	22 200	Dunaj	4 000
Lena	45 000	Missisipi	31 900

Źródło: Dobosik B, Hibszer A., Soja J., Tablice geograficzne, Videograf II. Katowice 2002, s.79

W tabeli podano powierzchnię wybranych delt.

A. Uporządkuj rzeki wg malejącej powierzchni delt.**B. Narysuj wykres słupkowy przedstawiający pięć rzek o największych deltach****Zadanie 15. (0-2)**

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

„Zdecydowana większość ludzi udających się w pasmo Uralu Polarnego trafia najpierw do Workuty. Także i moja wyprawa ma tu swój początek. Miasto leżące około 160 km na północ od koła podbiegunowego zostało założone w 1931 r. przy powstającym zagłębieniu węglowym.(...) Wędrówkę zaczynam wczesnym rankiem. Jest chłodno. Choć to sierpień, temperatura przekracza niewiele ponad zero stopni. (...). Wkoło tylko tundra. Zarzucam plecak na plecy i ruszam w nieznaną. Od tej pory trasę z Europy do Azji wyznaczać będzie kompas.

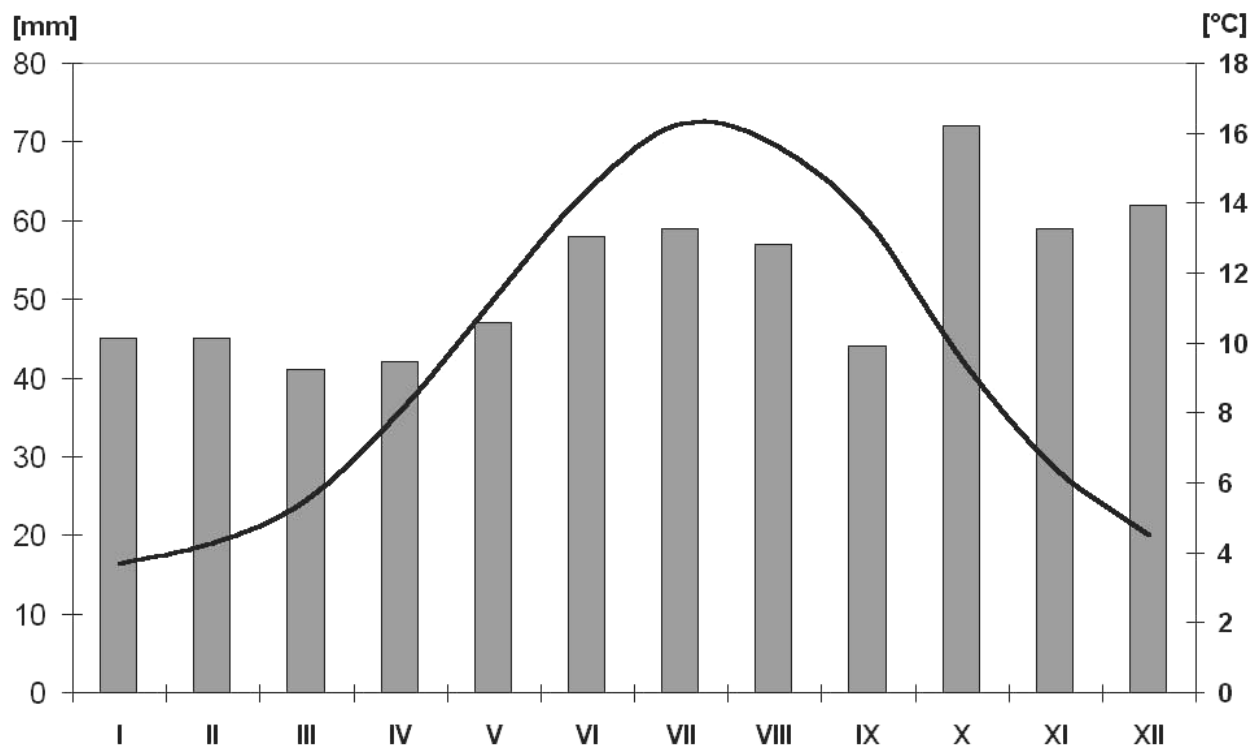
Tundra to bezleśna formacja mchów, porostów, krzewinek i karłowatych drzewek. Wszystkie te roślinki bardzo mile, bezbronię wyglądające, wytyczają szlak mojej wędrówki. Mchy gwarantują zmoczenie butów. Trawy przykrywają głęboko wcięte potoczki oraz dziury między kamieniami. Mokradła są dosłownie wszędzie. Nie daje się ich ominąć na sucho...”

źródło: Witkiewicz M. *Granica kontynentów*, Poznaj Świat nr 1 2003 r.

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy oceń prawdziwość zdań pisząc odpowiednio prawda lub fałsz.

1. Workuta znajduje się w Azji
2. Miasto Workuta położone jest w polarnej (podbiegunowej) strefie oświetlenia
3. W tundrze występują liczne bagna i obszary podmokłe.
4. Typową roślinność tundry stanowią mchy, porosty i karłowate drzewka.

Material źródłowy do zadań 16 - 17

Zadanie 16. (0-1)

Zaznacz właściwą odpowiedź.

Przedstawiony na diagramie klimatycznym typ klimatu to:

- A. klimat zwrotnikowy monsunowy
- B. klimat umiarkowany kontynentalny
- C. klimat umiarkowany morski
- D. klimat śródziemnomorski

Zadanie 17. (0-2)

Oceń prawdziwość poniższych zdań pisząc przy każdym odpowiednio prawda lub fałsz.

1. Roczna amplituda temperatury powietrza wynosi 15°C.
2. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec
3. Roczna suma opadów wynosi około 500 mm
4. Miesiącami z najwyższą sumą opadów są październik i listopad

Zadanie 18. (0-3)

Przyporządkuj formacjom roślinnym typ genetyczny gleby wybierając z podanych poniżej.

Formacja roślinna	Typ gleby	Formacja roślinna	Typ gleby
step		las równikowy	
tajga		makia	

gleby: bagienne, bielcowe, brunatne, cynamonowe, czarnoziemy, czerwonoziemy

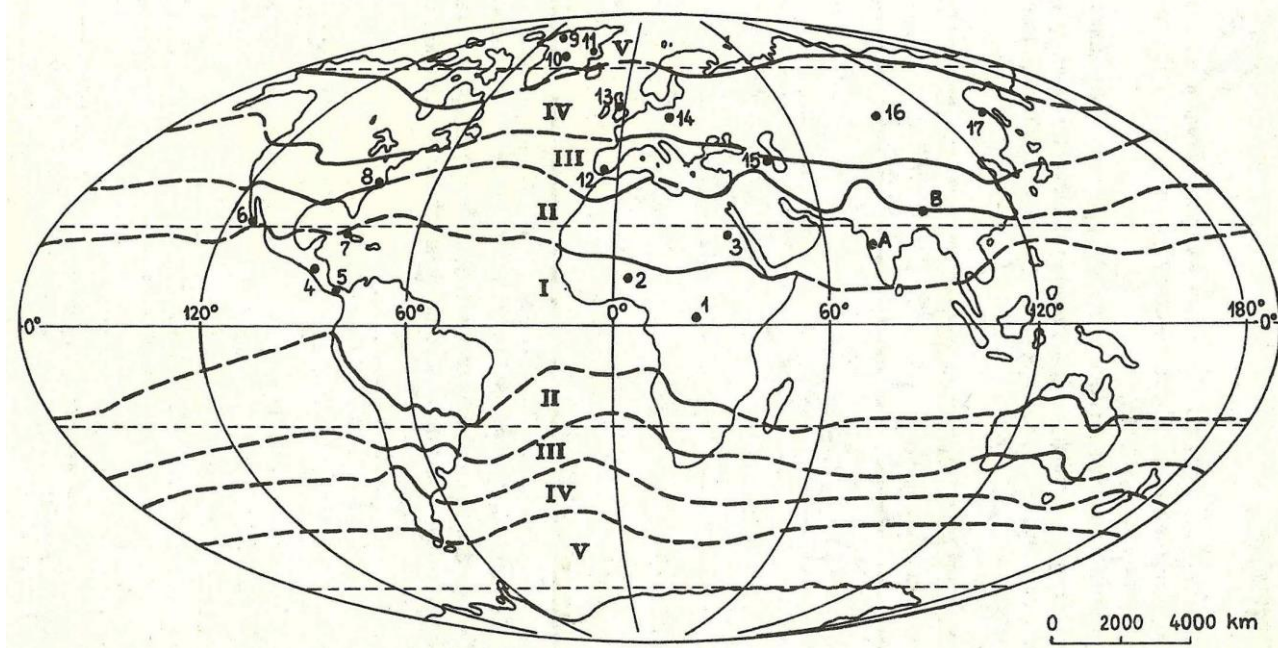
Zadanie 19 (0-1)

Z podanych określonych zaznacz dwa, które charakteryzują sawannę:

- A. jest formacją drzewiastą
- B. występuje w strefie klimatów równikowych
- C. wzdłuż rzek rosną twarolistne zarośla zwane makia
- D. roślinność wykazuje roczny rytm wegetacyjny
- E. zamieszkują ją liczne gatunki małp

Zadanie 20 (0-5)

Na mapie stref klimatycznych świata liczbami 1-17 oznaczono wybrane stacje meteorologiczne.

źródło: Makowska D., Geografia fizyczna Zadania geograficzne, Wyd. KORIS, Warszawa 1992

A. Na podstawie mapy i własnej wiedzy wpisz do tabeli numery stacji położonych na obszarze podanych kontynentów i stref klimatycznych.

Kontynent	Strefa klimatyczna	Numery stacji
Europa	strefa klimatów podzwrotnikowych	
Azja	strefa klimatów umiarkowanych	
Afryka	strefa klimatów równikowych	

B. Przyporządkuj podanym stacjom meteorologicznym współrzędne geograficzne wybierając z podanych poniżej.

Stacja nr 4..... Stacja nr 14.
 współrzędne: 14°N, 89°W; 23°N, 65°W; 45°N, 6°E; 52°N, 21°E.